

Mají
v nebi
skleničky?

 CPRESS

MARTINA
PREISSOVÁ

Mají v nebi skleničky?

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Martina Preissová
Mají v nebi skleničky? – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Mají
v nebi
skleničky?

Mají v nebi skleničky?

Martina Preissová

Tento příběh se nestal.

**Jen jsem některé vzpomínky vyslala k nebi
a ony se mi vrátily jako příběhy.**

M. P.

Prolog

Slunce se sklánělo nad zašedlé nádraží velkoměsta, když si Marjánka uvědomila, že se tam těší. Jela domů. Po celém dni unavená a přesycená lidmi se v autobuse schoulila na sedadlo u okna a tiše se modlila, ať místo vedle ní zůstane prázdné.

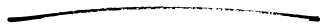
Nechtěla se s nikým tísnit. Chtěla být sama, protože až přijede domů a zaklapnou se za ní velká vstupní vrata, bude to na dlouhou dobu poslední klidná chvílka. Nechtěla ani svému případnému spolucestujícímu lhát. Předpokládala totiž, že se jí s určitostí bude vyptávat, kam má namířeno, nebo si jistě všimne jejích očí, ze kterých se od rána derou slzy a nejdou zastavit, natož vrátit zpět.

Na hladkých černých šatech ležely volně její ruce. Ukazováček si pohrával se záděrkou na svém pravém kamarádovi. Marjánce prolétlo hlavou, že musí používat více krému. Najednou měla pocit, že jí v klíně leží ruce její mámy. Byly tak stejné... avšak bez oněch záděrek. Ty pochází odjinud. Ale to už ji zaplavila další vlna slz...

Silnice se klikatila, a když autobus prudce zastavil na jedné ze zastávek, Marjánka zjistila, že i tentokrát po cestě dokázala usnout. K jejímu překvapení sedadlo vedle ní zůstalo volné a autobus už se značně vyprázdnil. Začala rozpoznávat rozmazanou krajinu za oknem a rozlil se jí po těle příjemný pocit. Jako vždy, když už byla takhle blízko.

Rozpoznávala každý obraz, který viděla. Všechna ta místa spojená s dobou, kdy byla malá a události kolem ní plynuly stejně jako teď krajina kolem oken autobusu. Ke každé vesničce, kterou projížděla, ji vážala vzpomínka na někoho z těch, kteří lemovali její dětství. Obtiskli se do ní jako maminčina ruka do těsta a nikdy jí nedovolili, aby na ně zapomněla.

Dnes se vrací mladá žena oblečená do ledabylého účesu, uplakaných očí a černých šatů. Tam – doma – jich je od včerejška o jednoho míň. A aby bylo dostatečně zřejmé, jak těžké bude dnes sáhnout na kliku rodného domu, rozhodla se právě v tento moment, že napíše knihu. Knihu o tom, co žádným pohřbem nekončí...

Přebalování babičky

Dvůr uprostřed vesnice v moravském pohraničí byl dlouhý. Marjánka, kterou maminka poslala posbírat vajíčka do kurníku, si cestou zpět všimla drobných kapek dopadajících na ještě teplá vajíčka v ošatce. Podívala se na nebe a zjistila, že to není déšť, to pláče vinohrad. Bylo tomu tak každé jaro. Jen co ho děda ostříhal, začal plakat. Ale ne smutkem. Plakal radostí, že je zima pryč – tvrdila maminka –, když se jí na to v kuchyni zeptala. Letos měl vinohrad k pláči o důvod víc.

Toho dne umřela prababička. Její vejminek by tichý a potemněl. Ležela ve své posteli, když ji ráno maminka Marie našla. Smrt starých lidí není neštěstím, není ranou, ale je to signál pro některé, že teď už bude řada na nich...

Malá Marjánka seděla na stoličce u umyvadla s ošatkou vajíček v klíně a pozorovala opatrné počínání všech v domě. Za stolem seděl tatínek a děda vinař. Oba mlčeli a pozorovali tetu Janinu, Mariinu sestru, která na stole přebalovala malou Janičku. Čerstvě narozené miminko.

Pootevřenými dveřmi bylo vidět dění u babiččiny postele. Se stejnou něhou, s jakou zacházela teta s miminkem, obstarávaly prababičku ženy, které Marjánčině mamince přišly pomoci. Omývaly nebožku a oblékaly ji do svátečních šatů. Ve chvíli, kdy

pod bradou, podvázanou, aby nepadla, uvazovaly ten nejkrásnější šátek, uvazovala teta miminku čepičku. Maminka i teta plakaly, tetiny slzy padaly na tělíčko Janinky a děda vinař je hrubýma rukama utíral.

Marjánka pozorovala dědu a přemýšlela o tom, proč hladí po bříšku malou Janinku, když má poslední možnost pohladit maminku, která mu právě umřela. Nezavadil okem o dění ve vedlejším pokoji, jen se díval na miminko před sebou a mlčel. Marjánka si řekla, že asi přemýšlí o tom, jak Janince, až bude mít rozum aspoň jako Marjánka, vysvětlí, že jednoho dne umře každá maminka.

Z ničeho nic se otevřela vrata a do dvora vstoupili dva muži v černém. Každý nesl jednu část rakve jako nákupní tašku. Chovali se tiše, slušně, všechny pozdravili, popřáli upřímnou soustrast a jali se přenášet nastrojenou babičku do rakve. Teta jen špitla, jestli jim při objednání pohřbu nezapomněli říct, že babička byla hodně vysoká. Nikdo jí neodpověděl. Dala malou Janičku dědovi do náruče a vešla do pokoje. Žádný dospělý si nevšiml, že spolu s pány v černém do vejminku k prababičce vklouzla i Marjánka. Všimla si, jak jeden z pánů, ten, který nesl prababičku za ramena, vzal už v rakvi její hlavu do dlaní a opatrně ji naklonil do strany. Potvrdila se totiž obava tety Janiny, že s výškou 185 centimetrů pánové v černých oblecích opravdu nepočítali. Ten, který ji nesl za nohy, upravoval lem jejích šatů a s výdechem dodal: „Zaplat pánbůh, ještě to šlo.“

Teta asi chtěla vyjádřit nesouhlas, ale víko rakve, ve které ležela babička s hlavou nakloněnou, jako by se divila, se zavřelo. Ve stejnou chvíli už děda nemotorně ukládal spící Janičku do kočárku a hlavičku jí odborně podložil plenou. Marjánka přemýšlela o tom, jestli děda ví, co dělá, nebo tu plenu pod Janiččinu hlavičku umístil jen proto, že viděl, že se to tak dělá. Jelikož to ale bylo poprvé

v životě, kdy viděla dědu dotknout se kočárku, usoudila, že to odkoukal stejně jako ona. A proč tam tu plenu vložil, je mu úplně jedno.

Pánové naložili babičku do černé dvanáctsettrojky, a když se rozjeli silnicí od domu, vyjel i děda s kočárkem. Všichni udiveně hleděli za ním. Ještě nikdy se nestalo, že by něco takového udělal. Ještě nikdy se nestalo, že by se ve svých vlastních očích snížil k tomu, že bude takto dělat dědečka. Ale dnes, kdy se stal v domě nejstarším, chopil se kočárku a jel. Marjánka stála mezi vraty a plakala, protože její nejmilovanější prababička odjela v černém autě a podle toho, jak i dospělí plakali, pochopila, že už se nevrátí. Všimla si, že teta Janina pohřebnímu vozu mizejícímu v zatáčce mává. Ostatní pozorovali dědu vinaře, jestli si přece jen svoji misi s kočárkem nerozmyslí. Nerozmyslel. Jeho shrbená záda se vzdalovala. Nejspíš se chtěl s babičkou rozloučit, jít ji vyprovodit aspoň za zatáčku, a nechtěl na to být sám.

Všichni zmizeli v domě. Mezi stromy, tam, kde se silnice stáčí k městu, stál děda vinař, v náručí choval malou Janinku a utíral si slzy hřbetem upracované ruky. „Dědo, nebreč. Mně je pak ještě víc smutno,“ opřela se mu o bok Marjánka, které jediné záleželo na tom, aby se tato nesourodá dvojice vrátila v pořádku domů. Děda se sklonil ke kočárku, položil do něj Janinku, která měla od jeho slz mokrou čepičku, a pobídl Marjánku, aby se ujala jízdy.

Vraceli se domů. Děda položil ruku na Marjánčin krk, přesně do toho místa, kde končí vlasy a začíná kůže posetá chmýřím, a tichým nakřáplým hlasem řekl napůl pro sebe a napůl pro ni: „Plakat se musí. Co by si babička pomyslela, že jsem pro ni ani slzu neukápl! Plakat se musí. Jen to někdy nejde se všema pospolu.“

Kolubička

Mezi pomníky na hřbitově se opatrně a tiše proplétal starý pán. Pod pravou rukou tiskl k tělu aktovku a levou rukou si přidržoval na hlavě „bekovku“. Pan učitel hudby Prorok, tatínkův kolega a Marjánčin průvodce světem klavíru a sólového zpěvu, nechtěl být nikým viděn. Chtěl opatrně vklouznout postranním vchodem do obřadní síně a usednout za harmonium, nikým nepozorován odehrát svůj part a zase stejně i zmizet. Nikdy totiž nevěděl, o čí pohřeb vlastně jde, proto nemohl tušit, kdo na něm bude a případně ho uvidí v této – pro vystudovaného umělce – tak nelichotivé roli.

Foukal vítr a studený duben nutil Marjánku choulit se do kabátku. Stála uprostřed hloučku rodiny, která ještě nebyla vpuštěna do smuteční síně. Děda vinař stál opodál a kouřil. Tatínek držel maminku Marii v podpaží a také kouřil. Děda malíř a babička Jiřinka právě přicházeli a cestou doporučovali tetě, že jít s malou Janinkou dovnitř by nebylo vhodné. Jiřinka se nabídla, že ji bude vozit cestičkami mezi hroby, dokud obřad neskončí. Nějaký cizí kluk seděl znuděně na jednom z hrobů. Když ho děda malíř míjel, stačil ho pohlavkem napomenout, že na sezení jsou lavičky a že je to neuctivé.

Vtom Marjánka mezi dvěma muzikanty z přizvané dechovky uviděla známou siluetu, propletla se mezi těly dospělých a vykročila

ven. „Pane učitelí! Co tady děláte? Vy budete vystupovat na babiččině pohřbu? No to je paráda! Můžu s vámi?“

Profesor Prokop se pokusil už během Marjánčiny promluvy leccos ozřejmit. Od toho, že na pohřbech se nevystupuje, až po to, že nemusí tak křičet. Nepovedlo se mu to.

To už seděla Marjánka na stoličce za harmoniem a čekala... Nikdy na pohřbu nebyla, byl to její první. Pohřební síň byla téměř zaplněna a poslední opozdílci vstoupili dovnitř právě ve chvíli, kdy dohrála dechovka složená z místních ochotných amatérů. Marjánka si všimla, že jediný, kdo se v první řadě nervózně vrtí, byla maminka. Přes slzy, které jí dnes samy a bez ustání tekly z očí, se domlouvala s tatínkem. Bylo jisté, že si právě teď uvědomila, že se Marjánka někam zatoulala.

Tatínek na mamčin plačtivý příkaz vstal a chystal se ji hledat, když vtom harmonium ovládané panem profesorem začalo hrát a ve stejný okamžik i Marjánka zpívat.

*„Letěla bělounká holubička,
potkala božího andělíčka.
Duše skvělá, kam jsi chtěla?
Chtěla jsem doletět do nebička...“*

Tatínek už se do první řady vedle maminky nevrátil. Stál jako solný sloup, nevěřil svým uším a začal prosebně koulet očima na pana profesora, že další sloku už nevydrží. Maminka a celý zbytek rodiny se začali postupně otáčet. Děda vinař se neotočil, nemohl, jediný upřímně plakal. Marjánka viděla jen jeho sklopenou hlavu a chvějící se ramena. Maminka si držela dlaní ústa a rentgenovým pohledem kontrolovala obřadní síň, aby zjistila,

jestli je mezi smutečnými hosty někdo, kdo by výběr takto nevhodné písničky mohl brát jako provokaci, nebo nedejbože to nahlásit. Když Marjánka na profesorův pokyn dozpívala, usedla pyšně zpět za harmonium a pozorovala jen profesorovy nohy utíkající po pedálech...

Obřad skončil, hosté kondolovali pozůstalým, kuřáci v hloučku kouřili, jacísi pubertáci propukali v hlasitý smích a Marjánka opět všemi zanechána sobě samotné na pospas poskakovala mezi pomníčky. Uviděla pana profesora, jak si u jednoho z hrobů něco zapisuje do notýsku, zkouší prstem, odkud fouká vítr, a nahlíží za zeď. Celé jeho počínání bylo nesmírně zajímavé, vypadal jako detektiv vyšetřující případ. Marjánka ani nedutala, schovaná za pomníkem s mrtvou holubičkou. V momentě, kdy si pan profesor na jeden z hrobů lehl, se chytla za pusku, aby nevykřikla. V tu samou chvíli jí na ramínko sáhl tatínek. Předešel ji, přitiskl si ji ke svému boku a nejspíše udělal spolu s Marjánkou ještě několik kroků k panu profesorovi.

Nesměle počkal, až vylekaný pan profesor vyskočí z hrobu, a tlumeně a s určitou dávkou vědomí nevhodnosti takové promluvy začal: „Pane Prorok, vy jste nám dal!“

Prorok celý nervózní vstal a oklepal si prach z kalhot: „Promiňte, ano, uznávám, je to nevhodné.“

Tatínek zřejmě vůbec nepochopil, za co se profesor omlouvá, a pokračoval: „Vám už je to asi jedno, ale kdyby to někdo nahlásil, byl by z toho pořádný, víte co...“

Prorok se pokusil o chabou obhajobu: „Víc než z vandalismu mě obvinít nemůžou.“

„Pane Prorok, mně nejde o to, co děláte tady,“ ukázal tatínek na poválený hrob, „mně jde o Marjánku...“

„Ano, máte pravdu, dítě by nemělo zpívat na pohřbech. To samé si myslím ovšem i o starcích.“

Tatínek už mírně podrážděn profesorovým nepochopením zvýšil hlas, aby ho zase hned ztlumil: „Nejde o to, kdo zpívá, ale co. Jde mi o ty andělíčky, dušičky a nebíčko. To by mě mohlo stát místo!“

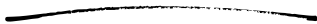
Prorok konečně pochopil, zač je plísněn, a jako omluvu pronesl velmi tiše: „Chápu, také právě řeším problém s místem.“

„Vy odcházíte?“ překvapeně vyštěkl tatínek.

„Ano, dá se to tak říct,“ zasmál se Prorok. „Každopádně Marjánka zpívala krásně.“

„To jo, ale její první koncert si žena představovala trochu jinak. Zatím a děkuju.“

Tatínek s hlavou plnou myšlenek a už o poznání méně naštvaný odcházel mezi pomníky směrem k rodině. Cestou ještě pohladil mramorovou holubičku, chytil Marjánku za ruku a pokračovali dál za hřbitovní zeď. Profesor Prorok zkontroloval ještě tři hroby, sbalil si tašku a vstoupil do hřbitovní kanceláře. Nejspíš pro honorář, o který se s Marjánkou chystal rozdělit...

První máj

Marjánka První máj slavila vždy dvakrát. Den předem totiž dostala omluvenku signovanou ředitelem LŠU, že nemusí do prvomájového průvodu, protože bude reprezentovat školu přímo na hlavní tribuně na náměstí. Na chvíli se stala tou, které záviděla celá třída. To se jí moc často nedělo. V ničem tak nevyunikala jako v reprezentování. A k tomu byla příležitost jen párkrát do roka. Užila si tedy svoji chvílku, kdy ji šimralo na prsíčkách, a hned po posledním zvonění utíkala domů se svolením soudružky třídní, že zítra na společné seřadiště nemusí, a oslaví tak tento pro soudružku významný den po boku rodičů.

Druhý den od rána horečnatě pobíhala s maminkou po domě a sháněla poslední kousky kroje. Ne toho pionýrského, ale kyjovského, který je tak vrstevnatý, že jeho příprava dávala oběma zabrat. Zanedlouho už nasedla celá rodina do auta, Marjánka i s maminkou vzadu klečely na sedadle proti směru jízdy, aby se jim nepomačkaly sukně a spodnice. Mezi nimi byly postaveny tatínkovy housle a vpředu vedle táty seděl vyšňořený děda vinař. Byl to jeden z mála dnů v roce, kdy děda opouštěl ves. První máj pozoroval každoročně z oken malířova ateliéru a pak se zúčastnil slavnostního oběda, u kterého se setkala celá rodina.

Nervozita v autě narůstala. Maminka totiž přišla o hlas a neustále popíjela z butylky svou medicínu na zlepšení hlasového fondu. Byla to vyvařená cibule s medem a kapkou slivovice. Ta podle dědy vinaře určitě v receptu, který maminka vyčetla v Praktické ženě, nebyla, ale podle maminky to je nejučinnější složka lektvaru. Podle názoru tatínka, jediného abstinenta v rodině, však obsah slivovice tentokrát převyšoval vývar z cibule. Proto doporučil mamince, aby sice kloktala, ale zbytek vyplivovala. Bude to prý tak lepší pro ni samotnou, nebude muset z tribuny odcházet neustále čůrat do ne-dalekého železářství, hlavně to však bude lepší pro něj. Nebude totiž svědkem maminčina nadměrného veselí, které by se k oslavám Prvního máje jistě hodilo, ale nebylo už tolik vhodné při rodinném obědě.

Dorazili na místo. Milicionáři z místního Motorpalu celou rodinu přivedli do zázemí pod tribunu, kde už čekali tatínkovi kolegové z kapely. Náměstí coby seřadiště průvodu se začalo plnit. Než nastoupili ti nejdůležitější, domluvili se na programu. Od nějaké krásné slečny v červené kravatě dostala Marjánka mávátko a bylo jí řečeno, že se má usmívat a že po konci programu na ni bude čekat zase ona, aby ji odvedla na limonádu, zatímco rodiče a zbytek kapely budou na besedě se soudruhy.

Marjánku to trochu nakrkló. Dospělí budou v teple moderní zasedačky popíjet kávu, jíst laskonky a já dostanu studenou zonku, a budu muset čekat a čekat. I to mávátko mi určitě vezmou... pomyslela si, ale slečně v červené kravatě všechno odkývala. Děda vinař se od rodiny odpojil a se slovy „jdu proti proudu“ se vydal směrem k nádraží, kde bydlel děda malíř a už na něj určitě čekal. Tomu, proč říká, že jde proti proudu, nerozuměla, ale byla pravda, že všichni, které děda potkával, šli opačným směrem. A on se na ně